

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 JULI 1917.

N:r 13-14.

Reflexer.

Rösträttskvinnorna i landet äro efter frågans behandling i riksdagen icke ensamma om sin harm och sin indignation. Vänsterpräsen ger en trogen avspiegling av den stämning, som behärskar dem, vilka skulle hälsat kvinnornas inträde i det politiska livet med glädje och som nu, genom ett envist och ofruktbart motstånd från det parti, som tycks ha satt sig före att stjälpva varje reformkrav, ser frågan fördröjd i ytterligare minst två treårsperioder. Gemensam för de olika vänsterorganen är också protesten mot de ohållbara argument, som högern drivit fram, utan annan avsikt än att förhindra en dem misshaglig väljarskara att komma fram till valurnorna. Ty det motstånd, som förr byggde på en helt motsatt åskådning, måste nu, efter herrar Kjelléns och Tryggers frontförändring, anses vara brutet. Från flera håll påvisas också den behärskade konservatismen i ett motstånd, som man principiellt nedlägger, men som dock bildar en kompakt mur, hopkittad av partifanatism och reaktion.

I själva verket känner högern att dess ställning är ohållbar, men så länge den äger en tumsbredd mark att stå på, vill den förhålla tiden. Demokratismens principer susa som mäktiga vingslag genom tiden, och när hela världshavet är i rörelse, göra vågbrytarna ingen nytta. Hr Kjellén förutspådde att motståndet endast skulle vidga klyftan mellan samhällsklasserna, och professor Hjärne skriver i Nya Dagligt Allehanda på tal om demokratiseringens framgång de märkliga orden att han är övertygad om "nederlagets oundviklighet i längden". Hr Branting karakteriserar i Social-Demokraten högerns ståndpunkt som ett nej, vilket förbereder det ja, som måste komma och anser att en förändring i motståndets psyke alldeles otvetydigt inträtt i fråga om kvinnorösträtten. I Tidningen Nya Norrland dissekerar hr Ivar Vennerström högerns argument och blottar deras ohållbarhet. Så gott som hela högern röstade för väpningspliktslagen, som med våld skulle tvinga kvinnorna ut från hemmen, men samma höger höjer ett skri av fasa vid

Då någon stor förändring i människornas angelägenheter förestår, komma deras åsikter att anpassa sig därefter; den allmänna opinionen och den allmänna stämningen komma att gå i den riktningen. Varje fruktan, varje förhoppning kommer att främja den, och sedan komma de, som motsätta sig denna mäktiga strömning, att synas motsätta sig Försynens skickelser snarare än blotta människopåfund. De förefalla icke längre bestämda och karaktärsfasta, utan envisa och förstockade.

Edmund Burke.

tanken på att kvinnorna frivilligt och vid sällsynta valtillfällen skulle lämna hemmet på några timmar för att lägga en röstsedel i en valurna.

Med Stockholms-Tidningen förstår man också att om nyorienteringsvinden i världen håller i sig, kommer högern jämförelsevis lätt att ge upp sitt motstånd, men går utvecklingen i annan riktning, befästes och skärpes motståndet. Ser högern att den alltjämt intar en fast position, komma inga bevis, intet inflytande och inga utredningar att inverka det allra minsta på ett beslut, som uteslutande dikteras av hänsyn till det egna partiet. Men kunde kvinnorna statistiskt bevisa att högern vunne på köpet, då kunde kontraktet uppsättas med detsamma.

Men genom högerledarnas officiella förklaring att deras principiella motstånd mot kvinnorösträtten är brutet, kan man i de organ, som spegla partiets tankar och åskådningar skönja nya tonfall och konstatera bortelimerand av de hånfulla orden och den Bon Soirska jargongen. Man vill inte sträcka vapen helt och hållet, men man måste erkänna att kvinnan i det politiska livet är en företeelse som måste tas på allvar. Nya Dagligt Allehanda förutspår reformen en ny och annan behandling, då riksdagen ånyo samlas efter förrättade omval till Andra kammaren och antyder de kommande riktlinjerna efter hrr von Bahrs och Tryggers framtidsprogram: högre åldersgräns för kvinnan och ett principiellt omfattande av idéen samt betecknar hr Kjelléns anförande som ett politiskt testamente.

Lunds Dagblad, som alltjämt hävdar

sin självständiga ställning i prässen, är mera klarsynt än sina kolleger, när den konstaterar, att Första kammaren av sitt nej i år inte kommer att skörda någon annan vinst än ett ökat motstånd mot partiet vid höstvalen och en komplicerad av själva reformfrågan vid kommande riksdagar.

Högern intar i viss mån en annan position än fordom, men intet kan vara farligare, som hr Branting uttryckte det, "än att inbilla sig att sådana erkännanden ge den minsta garanti för att nu skola reformerna komma som brevet på posten. Nej, kraften, som skall föra en stor sak fram, kan aldrig ligga hos en vikande motståndare, än mindre när han ännu blott viker i teorin, men i röstsiffrorna voterar ner reformkravet lika obesvärat som förut. Kraften måste ligga i fortsatt, uthålligt och stigande tryck från dem som vilja reformen, därför att den skall skänka dem medlen att skapa mera rätt och mera lycka i samhället."

Lagstiftningen angående barn utom äktenskap.

Riksdagen har antagit det av lagutskottet framlagda sammanjämningsförslaget i denna fråga, och därigenom i principfrågorna rörande utomäktenskapligt barns arvsrätt efter fader och fädernesfränder, fastställande av faderskap samt rätt till namn följt de av Lagberedningen givna i den Kungl. propositionen upptagna riktlinjerna. De särskilt från kvinnohåll framförda önskemålen om utsträckande av arvsrätten även efter fadern och hans släkt samt rätt till faderns namn hava icke kommit att beaktas lika litet som kravet på en mera tillfredsställande faderskapsutredning.

England och kvinnorösträtten.

Den 22 och 23 maj debatterades i underhuset i andra läsningen den s. k. lagen om folkets representation, varvid det för första gången i parlamentets historia togs i allvarligt övervägande huruvida hela folket, kvinnor såväl som män, skulle bli representerat i detsamma.

Sir George Cave, som från regeringshåll inledde debatten, började med att framhålla att den nya lagen skulle ge rösträtt åt ytterligare 2 mill. män, alltså sammanlagt 10 mill. och 6 mill. kvinnor, av vilka senare 5 mill. skulle erhålla rösträtt i egenskap av hustrur till kommunalt röstberättigade män. Då Englands hela befolkning uppgick till 43 1/2 mill.; borde det icke förefalla orimligt att något mer än 1/3 därav erhöle rösträtt. Starkt framhölls också det för oss neutrala kvinnornas mycket litet tilltalande argumentet att kvinnorna gjort sig förtjänta av inflytande på landets öden, då de givit ett så stort svar på uppfordran att bidra till att hålla kriget i gång.

Till förmån för kvinnorösträtten uppträdde vidare en lång rad talare. Mr Herbert Samuel hävdade att intet rösträttsförslag kunde antas, som icke upptog rösträtt för kvinnor likaväl som för soldater och sjömän. Mr Dickinson, en av kvinnorösträttens varmaste anhängare, uttryckte sin tacksamhet mot regeringen, som i förslaget även upptagit kvinnorna, och sin förhoppning att underhuset nu skulle göra ett slut på "en skriande orättvisa, nämligen att kvinnorna fullständigt saknat politisk rösträtt". Den konservativa sir Henry Cavendish-Bentinck framhöll att det i landets hela historia aldrig varit viktigare att regeringen kunnat stödja sig på hela folkets förtroende. För sin del ansåg han kvinnornas rösträttskrav berättigat ej blott på grund av deras arbete under kriget, utan genom deras sociala och religiösa insatser.

Motståndarna hade denna gång inga vägande argument att komma med utan hade till sist beslutat att för att stötta förslaget hålla sig till påståendet att det var otillräckligt sörjt för sjömäns och soldaters rösträtt. Hr Dahl i vår Första kammare ägde här en föregångare i överste Archer-Shee och mr Burdett-Coutts, vilka förklarade att de genom att fråga kvinnorna i sin valkrets kommit till den åsikten att majoriteten av kvinnorna icke önskade rösträtt. Ett motstycke till hr Kjellén finna vi i sir Henry Craik, som visserligen förklarade sig vara anti, men lovade att om underhuset

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4. Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4. Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29. Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

Lösennummer 6 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1-4 e. m.

Till våra prenumeranter.

Rösträtt för Kvinnor utkommer i sommar med dubbelnummer 1 juli och 1 augusti. 15-julinumret och 15-augustinumret indragas.

och landet vore gynnsamt stämda mot kvinnorösträtten, skulle han anse det som sin plikt att ej längre kämpa där emot.

Debattens mest dramatiska ögonblick kom, när den kände motståndaren, mr Arnold Ward, reste sig för att uttrycka sitt absoluta och oböjliga avståndstagande från ett rösträttsförslag, som även upptog kvinnorna. Med vederbörlig högtidlighet läste han upp en resolution, som samma dag antagits av Föreningen mot kvinnans rösträtt, vari föreslogs att i händelse kvinnorösträtten gick igenom i parlamentet, den ej skulle bli lag, förrän den underkastats folkomröstning. Skulle kvinnorösträtten en gång bli verklighet, skulle förskräckliga händelser tida i landet, ty misstänksamhet och ängerköpthet måste följa i de röstande kvinnornas spår, och närhelst någon populär åtgärd företogs, skulle den kunna ledas tillbaka till de kvinnliga väljarnas inflytande.

A regeringens vägnar talade till sist mr Walter Long, som förklarade, att man ej ämnade taga någon hänsyn till förslaget om folkomröstning och uppmanade underhusets medlemmar att påskynda avgörandet av denna fråga, så att regeringen med all erforderlig styrka skulle kunna möta kommande svårigheter.

Vid voteringen segrade regeringsförslaget med överväldigande majoritet: 329 röster avgavs för och endast 40 mot.

Ett senare telegram meddelar att förslaget nu segrat även i tredje läsningen med en majoritet av 385 röster mot 55. Denna gång hade motståndarna sökt bringa förslaget på fall genom ett tilläggsförslag, som ville stryka bestämmelsen om en åldersgräns av 30 år för kvinnorna, vilket förslag emellertid avvisades med 291 röster mot 25.

E. Brn.

En vädjan till riksdagen från Örebro.

Ett 50-tal borgare i Örebro, köpmän, bankmän, läroverkslärare o. s. v., hade före rösträttsdebatten tillstållt riksdagens ledamöter en petition med vädjan om bifall till kravet på rösträtt för kvinnor. Petitionen hade samma lydelse som den förut offentliggjorda Stockholmspetitionen.

Sveriges första kvinnliga ingenjör,

fröken Vera Sandberg, utexaminerades för någon tid sedan från Chalmers institut i Göteborg.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. B. lämnas 5 % rabatt.

De svenska kvinnornas femte allmänna rösträttsmöte

i Ronneby den 11 och 12 Augusti 1917.

Program:

Lördagen den 11 augusti kl. 11 f. m. halvskilt möte i Fridshemmets lokal.

1. Sång.
2. Standarinvigning.
3. Välkomsttal av ordföranden i Blekinge länsförbund av L. K. P. R., fru Augusta Tønning.
4. Diskussion: Vad situationen kräver. Inledare doktor Karolina Widerström.
5. Avskedssamkväm å Ronneby Brunns-hotell.

Eftermiddagen.

1. Föredrag av redaktör G. H. von Koch. Ämne: Fattigvårdslagstiftning.
2. Kl. 3.30 e. m. beses Ronneby kyrka.
3. Kl. 5 e. m. middag å Stadshotellet.

Offentligt möte i Folkets park kl. 7.

1. Välkomsthälsning av fröken Sigrid Kruse.
2. Föredrag av fröken Fredrikke Mörck, Norge. Ämne: Kvinnerne i jurydomstolerna i Norge.
3. Föredrag av kyrkoherde Aug. Bruhn. Ämne: Vad är nu att göra?
4. Föredrag av fru Anna Wicksell. Ämne: Där rösträtten segrar.

Söndagen den 12 augusti.

1. Kl. 9.30 f. m. Utfärd till Solvik, fru Augusta Tønning röstretts-hem. Kl. 11 f. m. Välkomsttal av värdinnan, "Gröna ängens hemlighet".
2. Föredrag av fru Ellen Hagen. Ämne: Kvinnorna och freden. (I händelse av dåligt väder anordnas mötet i Folkets hus i Ronneby.)
3. Kl. 3 e. m. Enkel middag i Folkets hus.

Kl. 5 e. m.

Offentligt möte i Folkets park.

1. Välkomsthälsning av fru Lisa Velandar.
2. Föredrag av fru Gerda Hellberg.
3. Föredrag av fröken Helene Berg, Danmark. Ämne: Samfundenes Genrejsning efter Krigen og Kvindernes Part deri.
4. Föredrag av d:r Gulli Petri. Ämne: Kvinnorösträtten och den svenska riksdagen.

Partiernas valprogram.

Av de olika politiska partiernas valprogram äro högerns och de frisinnades nu offentliggjorda. Högern lämnar frågan om kvinnans politiska rösträtt öppen. Där sägs ej ett ord varken för eller emot. I Frisinnade landsförbundens program framhålls att svenska folkets fulla självstyrelse är första villkoret för ett demokratiskt framtidsarbete. Införandet av den lika kommunala rösträtten för alla medborgare, som betala skatt till kommun, är över huvud ett ur demokratisk synpunkt oavvisligt krav och framför allt just nu en samlingsignal för alla, som hava frisinnad åskådning. Övriga brännande konstitutionella spörsmål äro införandet av kvinnans rösträtt samt utskylds- och fattigvårdsstreckens omläggning. Riksdagens grundlagsenliga rättigheter måste ovillkor-

ligen upprätthållas och ett parlamentariskt styrelsesätt genomföras. Öppen omröstning bör införas i riksdagen.

Bland de stora folkkraven nämnes vidare: Folklig självstyrelse; lika kommunal rösträtt; politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor.

Innehållet i det socialdemokratiska programmet har ännu inte kommit till vår kännedom, men där har kvinnorösträtten sin givna plats.

Civila värnpliktslagen fallen.

Lagutskottets sammanjämningsförslag rörande den civila värnpliktslagen, som även avsåg kvinnor, behandlades av Andra kammaren onsdagen den 13 juni, men föll med 104 röster mot 72. Första kammarens beslut att återmittera sammanjämningsförslaget till lagutskottet avslogs därefter i Andra kammaren med 100 röster mot 76.

Edwin Österberg.

In Memoriam.

Läsare av Rösträtt för kvinnor ha vetat om Edwin Österberg huvudsakligen i hans egenskap av fru Martina Bergman-Österbergs make. Nu, då han följt sin maka i döden, är det skäl att påminna om, att han också var en människa för sig själv, som på sitt område gjort insatser av blivande värde.

Han var skolman all sin tid och en mycket intresserad sådan; ursprungligen var han klassisk filolog, tog doktorsgraden i grekiska 1886. Men hans giftermål med Martina Bergman drog honom över till England och ledde honom till studier i modern engelska, vilka sedan kompletterades genom studier i Tyskland. På 90-talet blev han lektor i engelska, och det är huvudsakligen som undervisare i levande språk han gjort den svenska språkpedagogiken bestående tjänster. Han var anställd som adjunkt och lektor, först vid Nya elementarskolan i Stockholm, var sedan några år rektor vid Trelleborgs samskola och slutligen lektor vid Högre realläroverket i Stockholm, därifrån han tog avsked 1915. Strax efter för han över till England till sin hustru; sedan länge hade de planerat för en fortsatt samvaro med resor och vetenskapligt arbete; kriget hindrade resorna, och döden gjorde redan samma sommar slut på det samliv de båda hade glatt sig åt under hela sitt verksamma liv.

Rektor Österberg var icke blott en utmärkt språkpedagog, han var också en utmärkt karaktär. Han delade sin hustrus intresse för kvinnofrågor, han hade en utpräglad känsla för rättvisa och en pålitlig frisinnad livsåskådning, som aldrig svek och aldrig förnekade sig. Och han var den mest trofasta vän och kamrat en människa kunde ha. Därför saknas han av alla, som stodo honom nära.

A. W.

Skydd för ensamboende lärarinnor.

Ny skrivelse till Kungl. Maj:t.

Den skrivelse om skydd för ensamboende lärarinnor, som Fredrika-Bremer-Förbundet, Förbundet av Sveriges Kristliga föreningar av Unga kvinnor, Soc.-Dem. kvinnornas centralstyrelse, Föreningen frisinnade kvinnor, Landsförbundet för kvinnans politiska rösträtt, Föreningen Vita Bandet, Föreningen vaksamhet, Svenska kvinnornas nationalförbund och Moderata kvinnoförbundet den 30 december 1916 tillställdes Kungl. Maj:t, föranledde Landsförbundets för kvinnans politiska rösträtt centralstyrelse att uppmana lokalavdelningarna av F. K. P. R. att genom möten och resolutioner instämma i opinionsyttringen. På 83 olika platser inom landet ha på initiativ av ovanstående föreningar möten hållits, och med anledning av de där gjorda uttalandena kommer i dagarna en ny skrivelse, undertecknad av samma kvinnoföreningar, att överlämnas till justitiedepartementet. Skrivelsen är av följande lydelse:

Den 30 december 1916 överlämnades till Eders Kungl. Maj:t av undertecknade kvinnoföreningar en underdånig skrivelse med begäran om skydd för ensamt boende lärarinnor och innehållande förslag i detta syfte dels till en del ändringar i folkskolestadgan, dels till vissa ändringar och tillägg till nu gällande lagar och förordningar, närmast avseende bestämmelser i strafflagen.

Med en skyndsamhet för vilken vi icke kunna annat än uttala vår djupa tacksamhet ha såväl genom utfärdade cirkulär till skolstyrelser och folksko-

